

Rzeszów, dnia 30 grudnia 2021 r.

Protokół

kontroli problemowej przeprowadzonej w Domu Pomocy Społecznej dla Kombatantów im. Bohaterów Westerplatte przy ul. Powstańców Śląskich 4 w Rzeszowie

Kontrolę przeprowadziła:

Pani – Konsultant do spraw Kontroli Wewnętrznej i Kontroli Zarządczej, na podstawie upoważnienia nr OA1.015.40.2021 z dnia 6 grudnia 2021 r.

Zakres kontroli: Funkcjonowanie wybranych elementów kontroli zarządczej: cele i zarządzanie ryzykiem; ocena systemu kontroli zarządczej.

Czynności kontrolne zostały przeprowadzone w dniach 28-29 grudnia 2021 r. w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Rzeszowie, przy ul. Jagiellońskiej 26, na podstawie dokumentacji dostarczonej przez podmiot kontrolowany.

W okresie objętym kontrolą kierownikiem kontrolowanego podmiotu była Pani Emilia Koryl – Dyrektor oraz od dnia 1 września 2020 r. Pan Lucjan Basta – Dyrektor.

Ustalenia kontroli

Zgodnie z art. 68 ust. 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. *o finansach publicznych* (Dz. U. z 2021 r. poz. 305 t.j.), kontrolę zarządczą definiuje się jako ogół działań podejmowanych dla zapewnienia realizacji celów i zadań w sposób zgodny z prawem, efektywny, oszczędny i terminowy. Odpowiedzialnymi za prawidłowe funkcjonowanie kontroli zarządczej są kierownicy poszczególnych jednostek. Celami, które mają zostać osiągnięte dzięki kontroli zarządczej według art. 68 ust. 2 przytaczanej ustawy są: zgodność działalności z przepisami prawa i procedurami wewnętrznymi, skuteczność i efektywność działania, wiarygodność sprawozdań, ochrona zasobów, przestrzeganie i promowanie zasad etycznego postępowania, efektywność i skuteczność przepływu informacji oraz zarządzanie ryzykiem.

Standardy i wytyczne dotyczące realizacji kontroli zarządczej zostały określone w następujących komunikatach:

- 1) Komunikat nr 23 Ministra Finansów z dnia 16 grudnia 2009 r. *w sprawie standardów kontroli zarządczej dla sektora finansów publicznych* (Dz. Urz. Min. Fin. nr 15, poz. 84) [dalej zwany Komunikat nr 23],
- 2) Komunikat nr 6 Ministra Finansów z dnia 6 grudnia 2012 r. *w sprawie szczegółowych wytycznych dla sektora finansów publicznych w zakresie planowania i zarządzania ryzykiem* (Dz. Urz. Min. Fin. poz. 56),
- 3) Komunikat nr 3 Ministra Finansów z dnia 16 lutego 2011 r. *w sprawie wytycznych w zakresie samooceny kontroli zarządczej dla jednostek sektora finansów publicznych* (Dz. Urz. Min. Fin. nr 2, poz. 11).

Wydane przez Ministra Finansów standardy i wytyczne stanowią zbiór wskazówek, które jednostki powinny wykorzystać do stworzenia własnego systemu kontroli zarządczej. Sposób realizacji poszczególnych standardów powinien wynikać z decyzji kierownika. W trakcie kontroli okazano następujące procedury obowiązujące w DPS:

- 1) zarządzenie nr 8 Dyrektora DPS dla Kombatantów w Rzeszowie z dnia 31 maja 2010 r. *w sprawie wprowadzenia Regulaminu kontroli zarządczej w DPS dla Kombatantów w Rzeszowie, ul. Powstańców Śląskich 4* wraz z załącznikiem nr 1 do regulaminu *Standardy Kontroli Zarządczej i zasady ich realizacji* (dalej zwane Standardy DPS),

2) zarządzenie nr 9 Dyrektora DPS dla Kombatantów w Rzeszowie z dnia 31 grudnia 2010 r. *w sprawie ustalenia Regulaminu zarządzania ryzykiem w DPS dla Kombatantów w Rzeszowie, ul. Powstańców Śląskich 4.*

Zgodnie z treścią załącznika do Komunikatu nr 23, do standardów kontroli zarządczej zaliczamy: środowisko wewnętrzne, cele i zarządzanie ryzykiem, mechanizmy kontroli, informację i komunikację, monitorowanie i ocenę. W trakcie kontroli sprawdzono realizację standardu cele i zarządzanie ryzykiem oraz ocenę.

1. Cele i zarządzanie ryzykiem

Na realizację standardu cele i zarządzanie ryzykiem składają się na następujące elementy:

- misja,
- określenie celów i zadań, monitorowanie i ocena ich realizacji,
- identyfikacja ryzyka,
- analiza ryzyka,
- reakcja na ryzyko.

Misja

Misja DPS została określona w pkt B.5 Standardów DPS. Misją DPS jest zapewnienie wszystkim jego mieszkańcom godnego przeżywania życia codziennego w rodzinnej atmosferze i samodzielności. Jest ona zgodna z celem określonym w Statucie Domu Pomocy Społecznej dla Kombatantów w Rzeszowie im. Bohaterów Westerplatte, wprowadzonym uchwałą nr XII/175/2007 Rady Miasta Rzeszowa z dnia 24 kwietnia 2007 r. Zgodnie z § 3 statutu, celem działania Domu jest zapewnienie mieszkańcom warunków bezpiecznego i godnego życia, intymności, niezależności dostosowanej do poziomu sprawności oraz podtrzymywanie samodzielności.

Określenie celów i zadań, monitorowanie i ocena ich realizacji

Stosownie do pkt II.B.6 załącznika do Komunikatu nr 23, cele i zadania należy określić jasno i w co najmniej rocznej perspektywie. Ich wykonanie należy monitorować za pomocą wyznaczonych mierników.

DPS określił sposób realizacji tego standardu w pkt B.6 Standardów DPS, zgodnie z którym *DPS realizuje cele strategiczne i operacyjne, które określa roczny plan finansowy, sporządzany w formie budżetu. Zarówno cele jak również zadania posiadają mierniki, które pozwalają ocenić stopień ich wykonania.*

Stwierdzono, że:

- w DPS nie określono celów i zadań przyjętych do realizacji na 2020 r. wraz z miernikami, które pozwolą ocenić stopień ich wykonania,
- roczny plan finansowy nie określa celów i zadań realizowanych przez DPS.

Identyfikacja ryzyka, analiza ryzyka, reakcja na ryzyko

Stosownie do pkt II.B.7-9 załącznika do Komunikatu nr 23, nie rzadziej niż raz w roku należy dokonać identyfikacji ryzyka w odniesieniu do celów i zadań. Zidentyfikowane ryzyka należy poddać analizie mającej na celu określenie prawdopodobieństwa wystąpienia danego ryzyka i możliwych jego skutków. Należy określić akceptowalny poziom ryzyka. W stosunku do każdego istotnego ryzyka należy określić rodzaj reakcji. Należy określić działania, które należy podjąć w celu zmniejszenia danego ryzyka do akceptowalnego.

Zgodnie z § 3 Regulaminu zarządzania ryzykiem DPS, proces zarządzania ryzykiem obejmuje w DPS:

- 1) określenie celów i zadań, monitorowanie i ocenę ich realizacji,

2) identyfikację i ocenę ryzyka oraz odniesienie go do akceptowalnego poziomu ryzyka. Identyfikacji ryzyka w odniesieniu do ustalonych celów i zadań komórki należy dokonywać nie rzadziej niż raz w roku. Przy identyfikacji ryzyka należy:

- zidentyfikowane ryzyka poddać analizie mającej na celu określenie prawdopodobieństwa wystąpienia danego ryzyka i możliwych jego skutków,
- określić akceptowalny poziom ryzyka,
- do każdego zidentyfikowanego ryzyka określić rodzaj wymaganej reakcji,
- określić działania, które należy podjąć w celu zmniejszenia danego ryzyka do akceptowalnego poziomu,
- dokonać hierarchizacji ryzyk,
- wszystkie informacje o ryzyku wprowadzić do Rejestru ryzyka.

Do kontroli okazano *Arkusze identyfikacji, oceny oraz określenia metody przeciwdziałania ryzyku w 2020 roku* (dalej zwany arkusz lub rejestr ryzyka) dla następujących komórek organizacyjnych:

- Dział Opiekuńczo-Terapeutyczny,
- Dział Administracyjno-Eksploatacyjny,
- Sekcja Ekonomiczno-Finansowa,
- Samodzielne Stanowisko Pracy – Kadry,
- Samodzielne Stanowisko Pracy – Pracownik socjalny.

W arkuszach określone zostały cele do realizacji na dany rok oraz ryzyko wraz z kategorią (ryzyko finansowe, ryzyko dotyczące zasobów ludzkich, ryzyko działalności, ryzyko zewnętrzne). Dokonano analizy ryzyka poprzez określenie wpływu ryzyka (przy zastosowaniu skali ocen: katastrofalny, poważny, średni, mały, nieznaczny) oraz jego prawdopodobieństwa (przy zastosowaniu skali ocen: prawie pewne, prawdopodobne, średnie, mało prawdopodobne, rzadkie). Ustalono poziom istotności ryzyka, jako iloczyn prawdopodobieństwa i wpływu wystąpienia ryzyka (ryzyko poważne, ryzyko umiarkowane, ryzyko nieznaczne). Akceptowalny poziom ryzyka ustalono w Regulaminie zarządzania ryzykiem DPS na poziomie ryzyka nieznacznego. Do każdego ryzyka określono planowaną metodę przeciwdziałania ryzyku.

Stwierdzono, że:

- rejestry ryzyka nie zostały sporządzone w terminie wynikającym z Regulaminu zarządzania ryzykiem w DPS (tj. do dnia 31 grudnia na rok następny),
- nie dokonano hierarchizacji ryzyk (uporządkowania w sposób malejący wg przyznanych ocen).

2. Ocena systemu kontroli zarządczej

Koordynator kontroli zarządczej sporządził w dniu 24 stycznia 2021 r. *Sprawozdanie z funkcjonowania kontroli zarządczej w 2020 r. w DPS dla Kombatantów w Rzeszowie*, w którym dokonał oceny funkcjonowania systemu kontroli zarządczej. Sprawozdanie zostało zatwierdzone przez Dyrektora DPS.

Do kontroli przedstawiono także sprawozdania z funkcjonowania kontroli zarządczej sporządzone przez kierowników i osoby na samodzielnych stanowiskach pracy:

- Dział Opiekuńczo-Terapeutyczny (sprawozdanie za I kw. 2020 r. oraz sprawozdanie roczne),
- Dział Administracyjno-Eksploatacyjny (sprawozdania za I-IV kw. 2020 r.),
- Sekcja Ekonomiczno-Finansowa (sprawozdania za I-IV kw. 2020 r.),
- Samodzielne Stanowisko Pracy – Kadry (sprawozdania za I-IV kw. 2020 r.),
- Samodzielne Stanowisko Pracy – Pracownik socjalny (sprawozdania za I-IV kw. 2020 r.).

W sprawozdaniach pracownicy informowali o ryzykach, które wystąpiły w DPS w 2020 r. oraz o działaniach podjętych w celu ich wyeliminowania.

Stwierdzono, że Pracownik socjalny oraz Kierownik Działu Opiekuńczo-Terapeutycznego nie odnieśli się w sprawozdaniach do ryzyk, które zostały określone w *Arkuszach identyfikacji, oceny oraz określenia metody przeciwdziałania ryzyku w 2020 roku* oraz zaplanowanych tam metod przeciwdziałania ryzyku.

Kwestia składania sprawozdań z funkcjonowania kontroli zarządczej nie została uregulowana w procedurach wewnętrznych DPS. Należałoby ujednolicić zasady składania sprawozdań, tzn. za jakie okresy sprawozdawcze należy sprawozdanie składać oraz jakie informacje powinno ono zawierać.

Samoocena

Zgodnie z § 3 pkt 5 ppkt c, Regulaminu zarządzania ryzykiem w DPS, przynajmniej raz w roku należy przeprowadzić samoocenę systemu kontroli zarządczej. Samooceny dokonują osoby zarządzające oraz pracownicy. Proces samooceny oraz jego wyniki powinny być udokumentowane. Samooceny dokonuje się przy wykorzystaniu ankiet. Zestaw pytań w ankietach został dostosowany do dwóch grup respondentów – pracowników oraz kierowników komórek organizacyjnych i samodzielnych stanowisk pracy. Samoocena objęła swoim zakresem całokształt działalności jednostki.

Do kontroli okazano ankiety wypełnione przez 31 pracowników oraz 8 kierowników i osoby na samodzielnych stanowiskach pracy. Kontrolujący stwierdził, że respondenci w zdecydowanej większości ocenili pozytywnie funkcjonowanie kontroli zarządczej w DPS. Negatywne odpowiedzi dotyczyły głównie dokonywania okresowej oceny pracownika: 6 osób wskazało, że nie są informowane przez bezpośredniego przełożonego o wynikach okresowej oceny pracy, 5 osób nie zna kryteriów, za pomocą których jest oceniane wykonywanie przez niego zadań.

DPS nie opracował w formie pisemnej wyników przeprowadzonej samooceny.

Uzyskanie zapewnienia o stanie kontroli zarządczej

Dyrektor DPS złożył *Oświadczenie o stanie kontroli zarządczej*, zgodnie z którym w DPS w 2020 r. w wystarczającym stopniu funkcjonowała adekwatna, skuteczna i efektywna kontrola zarządcza. Oświadczenie to opiera się na ocenie Dyrektora oraz informacjach pochodzących z monitoringu realizacji celów i zadań, samooceny kontroli zarządczej, procesu zarządzania ryzykiem, kontroli wewnętrznych i zewnętrznych, innych źródeł (tj. skarg i wniosków pracowników i mieszkańców DPS, pism od mieszkańców DPS, ich rodzin oraz różnych instytucji i urzędów). Oświadczenie to wraz z *Informacją o stanie kontroli zarządczej za rok 2020* (kwestionariuszem samooceny) zostało przesłane drogą elektroniczną do Urzędu Miasta Rzeszowa w dniu 16 marca 2021 r.

Informacje końcowe i zalecenia

W wyniku przeprowadzonych czynności kontrolnych stwierdzono opisane w protokole kontroli uchybienia, w związku z czym kieruje się następujące zalecenia:

- 1) ustalać listę celów i zadań przyjętych do realizacji na dany rok oraz określać mierniki, za pomocą których będzie monitorowane ich wykonanie,
- 2) do określonych celów i zadań dokonywać identyfikacji i analizy ryzyka – w terminach wynikających z Regulaminu zarządzania ryzykiem w DPS oraz dokonując hierarchizacji ryzyk,
- 3) opracowywać w formie pisemnej wyniki przeprowadzonej samooceny.

W sprawozdaniach pracownicy informowali o ryzykach, które wystąpiły w DPS w 2020 r. oraz o działaniach podjętych w celu ich wyeliminowania.

Stwierdzono, że Pracownik socjalny oraz Kierownik Działu Opiekuńczo-Terapeutycznego nie odnieśli się w sprawozdaniach do ryzyk, które zostały określone w *Arkuszach identyfikacji, oceny oraz określenia metody przeciwdziałania ryzyku w 2020 roku* oraz zaplanowanych tam metod przeciwdziałania ryzyku.

Kwestia składania sprawozdań z funkcjonowania kontroli zarządczej nie została uregulowana w procedurach wewnętrznych DPS. Należałoby ujednolicić zasady składania sprawozdań, tzn. za jakie okresy sprawozdawcze należy sprawozdanie składać oraz jakie informacje powinno ono zawierać.

Samoocena

Zgodnie z § 3 pkt 5 ppkt c, Regulaminu zarządzania ryzykiem w DPS, przynajmniej raz w roku należy przeprowadzić samoocenę systemu kontroli zarządczej. Samooceny dokonują osoby zarządzające oraz pracownicy. Proces samooceny oraz jego wyniki powinny być udokumentowane. Samooceny dokonuje się przy wykorzystaniu ankiet. Zestaw pytań w ankietach został dostosowany do dwóch grup respondentów – pracowników oraz kierowników komórek organizacyjnych i samodzielnych stanowisk pracy. Samoocena objęła swoim zakresem całokształt działalności jednostki.

Do kontroli okazano ankiety wypełnione przez 31 pracowników oraz 8 kierowników i osoby na samodzielnych stanowiskach pracy. Kontrolujący stwierdził, że respondenci w zdecydowanej większości ocenili pozytywnie funkcjonowanie kontroli zarządczej w DPS. Negatywne odpowiedzi dotyczyły głównie dokonywania okresowej oceny pracownika: 6 osób wskazało, że nie są informowane przez bezpośredniego przełożonego o wynikach okresowej oceny pracy, 5 osób nie zna kryteriów, za pomocą których jest oceniane wykonywanie przez niego zadań.

DPS nie opracował w formie pisemnej wyników przeprowadzonej samooceny.

Uzyskanie zapewnienia o stanie kontroli zarządczej

Dyrektor DPS złożył *Oświadczenie o stanie kontroli zarządczej*, zgodnie z którym w DPS w 2020 r. w wystarczającym stopniu funkcjonowała adekwatna, skuteczna i efektywna kontrola zarządcza. Oświadczenie to opiera się na ocenie Dyrektora oraz informacjach pochodzących z monitoringu realizacji celów i zadań, samooceny kontroli zarządczej, procesu zarządzania ryzykiem, kontroli wewnętrznych i zewnętrznych, innych źródeł (tj. skarg i wniosków pracowników i mieszkańców DPS, pism od mieszkańców DPS, ich rodzin oraz różnych instytucji i urzędów). Oświadczenie to wraz z *Informacją o stanie kontroli zarządczej za rok 2020* (kwestionariuszem samooceny) zostało przesłane drogą elektroniczną do Urzędu Miasta Rzeszowa w dniu 16 marca 2021 r.

Informacje końcowe i zalecenia

W wyniku przeprowadzonych czynności kontrolnych stwierdzono opisane w protokole kontroli uchybienia, w związku z czym kieruje się następujące zalecenia:

- 1) ustalać listę celów i zadań przyjętych do realizacji na dany rok oraz określać mierniki, za pomocą których będzie monitorowane ich wykonanie,
- 2) do określonych celów i zadań dokonywać identyfikacji i analizy ryzyka – w terminach wynikających z Regulaminu zarządzania ryzykiem w DPS oraz dokonując hierarchizacji ryzyk,
- 3) opracowywać w formie pisemnej wyniki przeprowadzonej samooceny.

W terminie 7 dni od dnia otrzymania protokołu kontroli Dyrektor podmiotu kontrolowanego zobowiązany jest do podpisania protokołu bez zastrzeżeń lub złożenia kontrolującemu pisemnej odmowy podpisania protokołu z podaniem przyczyn odmowy lub skorzystania z prawa złożenia zastrzeżeń dokonując odpowiedniej adnotacji w protokole kontroli.

Protokół niniejszy zawierający pięć stron sporządzono w dwóch jednobrzmiących egzemplarzach, z przeznaczeniem dla:

- Dyrektora Domu Pomocy Społecznej dla Kombatantów im. Bohaterów Westerplatte przy ul. Powstańców Śląskich 4 w Rzeszowie,
- zarządzającego kontrolę – Dyrektora Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Rzeszowie.

W dniu 18.01.2022 r. jeden egzemplarz został przekazany Dyrektorowi podmiotu kontrolowanego do podpisania, który został pouczony o przysługującym mu prawie wniesienia umotywowanych zastrzeżeń.

Rzeszów,

* Protokół podpisuję bez zastrzeżeń / ~~protokół podpisuję i składam pisemne zastrzeżenie do ustaleń w nim zawartych / odmawiam podpisania protokołu i składam pisemne uzasadnienie.~~

Podpis Dyrektora podmiotu kontrolowanego

DYREKTOR
DOMU POMOCY SPOŁECZNEJ DLA KOMBATANTÓW
W RZESZOWIE

mgr Lucjan Basta
20.01.2022 r.

Podpis osoby kontrolującej:

.....

* *niepotrzebne skreślić*